

Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia

Treball de Fi de Grau Resum executiu

Títol: Trencar el consens. Una anàlisi del discurs de Ciutadans sobre els símbols nacionals en les institucions catalanes

Autor: Eduard Molist Gallifa

Tutora: Marta Rovira Martinez

Data: 20 de maig del 2021

Grau en: Sociologia

Aquest treball exposa una recerca sobre el discurs del partit Ciutadans en relació amb els símbols nacionals en les institucions catalanes. Ciutadans es presenta entre 2005 i 2006 per mitjà de dos manifestos fundacionals crítics amb la política lingüística de la Generalitat i amb el panorama polític català en general. D'aquesta manera, el partit posa al centre del debat polític el paper dels símbols nacionals a les institucions catalanes. Per mitjà de crítiques, especialment focalitzades en el model d'immersió lingüística, en la darrera dècada ha qüestionat alguns consensos del projecte institucional català sorgits de la transició espanyola. El qüestionament dels consensos del catalanisme és rellevant ja que la importància institucional de símbols com la llengua, l'himne o la festa nacional és clau per la normalització de la identificació nacional. En el context català, això pren una especial importància per les particularitats de la construcció de les identitats nacionals entre nacionalismes en competència.

L'objectiu de l'estudi és comprendre la relació entre el discurs de Ciutadans sobre els símbols nacionals espanyols i catalans en les institucions catalanes i la normalització de la identificació nacional espanyola i catalana. La hipòtesi principal és que el discurs de Ciutadans sobre la promoció dels símbols nacionals en les institucions catalanes normalitza la identificació nacional espanyola i deslegitima la identificació nacional catalana. El rerefons de la hipòtesi planteja que en un context de competència nacional, Ciutadans té l'interès de fer un discurs per minimitzar el pes institucional d'elements com la llengua catalana en contraposició al pes de la llengua espanyola.

Els nacionalismes tenen interès en promoure la identificació nacional. La configuració de la identificació nacional rau no tant en les bases socials de suport com en els discursos i la ideologia (Vergés-Gifra et al., 2019). Ara bé, són les institucions les que tenen un paper més directe per reforçar el vincle entre individu i comunitat política (Hierro, 2010). Els símbols nacionals ens permeten reforçar la identificació amb la nació fins que es dona per descomptat. Mitjançant l'ús i abús dels símbols nacionals s'activa el vincle dels individus amb la nació (Rovira, 2009). Tenint en compte que a Catalunya hi ha dos processos simultanis d'institucionalització nacional -el català i l'espanyol-, la configuració de la identificació nacional té un paper clau en la legitimació dels projectes nacionals.

Coneixent l'objecte d'estudi i el marc teòric i analític, s'opta per una aproximació qualitativa. D'entre el conjunt de discursos públics de Ciutadans, el camp d'anàlisi de la recerca abasta aquelles intervencions públiques produïdes en el context català entre el 2006 i el 2021. La tècnica d'observació seleccionada és l'ús de documents visuals i escrits. Així doncs, es seleccionen deu

casos on el discurs de la formació versa sobre la promoció dels símbols nacionals en les institucions catalanes. A continuació, es contrasten les hipòtesis amb les dades dels documents seleccionats per mitjà de l'anàlisi crítica dels discursos. En aquests es buscaran temes que denotin unes certes estructures mentals i unes certes preocupacions latents. Posteriorment, s'interpretarà la significació social del discurs, defugint dels valors i prenocions pròpies.

A partir de l'anàlisi, es veu com es promou una deslegitimació de certs símbols catalans mentre que la legitimació de símbols nacionals espanyols no es pot contrastar clarament. En el cas de la promoció del català i el castellà com a llengües vehiculars al Parlament o a l'escola es veu com els símbols nacionals espanyols guanyen importància, però en casos com la Diada o la bandera no hi ha una relació directa. Tanmateix, en tots els casos el rerefons ideològic del discurs planteja que la identificació nacional està subjecta a un projecte nacional espanyol. Per tant, que el trencament d'un consens normalitzat sobre el paper dominant de la llengua catalana en el Parlament de Catalunya i l'Escola catalana, afavoreix la normalització de la llengua espanyola en aquests àmbits.

Els resultats de l'anàlisi ens corroboren que el discurs de Ciutadans sobre els símbols nacionals en les institucions catalanes normalitza parcialment la identificació nacional espanyola i alhora deslegitima la identificació nacional catalana. Així doncs, el discurs de Ciutadans promou l'increment de l'estatus de l'espanyolitat en les institucions catalanes mentre que la catalanitat perd un cert estatut. Per tant, s'ha vist com el discurs no és atzarós sinó que relaciona una estructura discursiva amb una estructura social que pot prendre diversos sentits. En aquesta línia, per comprendre la socialització nacional és important no sobrevalorar la capacitat del discurs i els relats amb càrrega emotiva en la identificació sinó tenir en compte els processos històrics de transformació institucional, política i social amb una major profunditat (Muñoz, 2008). Per últim, es proposa explorar noves línies de recerca sobre el projecte nacional del "nou espanyolisme a Catalunya".

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Hierro, M. J. (2010). *Canvis A Curt Termini En La Identificació Nacional A Catalunya*. Informes Breus. Barcelona: Fundació Jaume Bofill.

Rovira, M., 2009. La institucionalització de la identitat: el cas català i els seus reptes. A: J. Casassas, ed., *Les Identitats a la Catalunya contemporània*. Cabrera de Mar: Galerada, pp.17-46.

Muñoz, J. (2008). *From National Catholicism to Democratic Patriotism? An Empirical Analysis of Contemporary Spanish National Identity* (Doctorat). Universitat Pompeu Fabra.

Vergés-Gifra, J., Serrano, I., i Serra, M. (2019). *Un biaix etnicista en la política catalana? L'efecte desigual del "procés"*. Girona: Documenta Universitaria.